

The Abraham Arbesfeld
Kollel Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Men

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG

*The Haftara for
Parashat
BaMidbar and
the Mitzva of
Bikkurim*

Dr. Shawn Zelig Aster
מ"ג אייר תשס"ט • May 17, 2009

1. פרשת הביכורים (דב' כו א-יא)

(א) והיה כי תבוא אל הארץ אשר יקוק אלהיך נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה: (ב) ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך אשר יקוק אלהיך נתן לך ושמת בטנא והלכת אל המקום אשר יבחר יקוק אלהיך לשכן שמו שם: (ג) ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום ליקוק אלהיך כי באתי אל הארץ אשר נשבע יקוק לאבתינו לתת לנו: (ד) ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מזבח יקוק אלהיך: (ה) וענית ואמרת לפני יקוק אלהיך ארמי אבד אבי וירד מצרימה ויגר שם במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב: (ו) וירעו אתנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבדה קשה: (ז) ונצעק אל יקוק אלהי אבתינו וישמע יקוק את קלנו וירא את ענינו ואת עמלנו ואת לחצנו: (ח) ויוצאנו יקוק ממצרים ביד חזקה ובזרע נטויה ובמרא גדל ובאתות ובמפתים: (ט) ויבאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש: (י) ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי יקוק והנחתו לפני יקוק אלהיך והשתחית לפני יקוק אלהיך: (יא) ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך יקוק אלהיך ולביתך אתה והלוי והגר אשר בקרבך:

2. משנה ביכורים פרק ג משניות ב-ו, עם ירושלמי למשניות ב-ג

[ב] כיצד מעלין את הבכורים כל העיירות שבמעמד מתכנסות לעיר של מעמד ולנין ברחובה של עיר ולא היו נכנסין לבתים ולמשכים היה הממונה אומר קומו ונעלה ציון אל בית ה' א-לקינו: וילינו בבית הכנסת. תנא ר' חלפתא בן שאול מפני אהל טומאה. בדרך היו אומרים "שמחתי באומרים לי בית ה' נלך". בירושלם היו אומרים "עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלם" בהר הבית היו אומרים "הללוי' הללו א-ל בקדשו..". בעזרה היו אומרים "כל הנשמה תהלל י' הללוי'".

[ג] הקרובים מביאים התאנים והענבים והרחוקים מביאים גרוגרות וצמוקים והשור הולך לפניהם וקרניו מצופות זהב ועטרת של זית בראשו החליל מכה לפניהם עד שמגיעים קרוב לירושלם הגיעו קרוב לירושלם שלחו לפניהם ועטרו את בכוריהם הפחות הסגנים והגזברים יוצאים לקראתם לפי כבוד הנכנסים היו יוצאים וכל בעלי אומניות שבירושלם עומדים לפניהם ושואלין בשלומם אחינו אנשי המקום פלוני באתם לשלום: וכי יש קטון וגדול בירושלם אלא כיני מתנית' באוכלוסין לפי רוב נכנסין היו יוצאין

[ד] החליל מכה לפניהם עד שמגיעין להר הבית הגיעו להר הבית אפילו אגריפס המלך נוטל הסל על כתפו ונכנס עד שמגיע לעזרה הגיע לעזרה ודברו הלויים בשיר ארומך ה' כי דליתני ולא שמחת אויבי לי (תה' ל): [ה] הגוזלות שעל גבי הסלים היו עולות ומה שבידם נותנים לכהנים: [ו] עודהו הסל על כתפו קורא מהגדתי היום לה' א-לקיך (דברים כו) עד שגומר כל הפרשה. ר' יהודה אומר עד ארמי אובד אבי הגיע לארמי אובד אבי מוריד הסל מעל כתפו ואוחזו בשפתותיו וכהן מניח ידו תחתיו ומניפו וקורא מארמי אובד אבי עד שהוא גומר כל הפרשה ומניחו בצד המזבח והשתחוה ויצא:

3. גמ' תענית כז עמוד א.

אלו הן מעמדות לפי שנאמר צו את בני ישראל כו'. מאי קאמר? - הכי קאמר: אלו הן מעמדות. ומה טעם תיקנו מעמדות - לפי שנאמר (במדבר כ"ח) צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי והיאך קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו? התקינו נביאים הראשונים עשרים וארבעה משמרות. על כל משמר ומשמר היה מעמד בירושלים של כהנים ושל לויים ושל ישראלים. הגיע זמן משמר לעלות - כהנים ולויים עוליין לירושלים. תנו רבנן: עשרים וארבעה משמרות בארץ ישראל, ושתים עשרה ביריחו. שתים עשרה ביריחו? נפישן להו טובא! - אלא: שתים עשרה מהן ביריחו. הגיע זמן המשמר לעלות, חצי המשמר היה עולה מארץ ישראל לירושלים, וחצי המשמר היה עולה מיריחו כדי שישפיקו מים ומזון לאחיהם שבירושלם

4. רש"י דברים פרק כו פסוק ג

ואמרת אליו - שאינך כפוי טובה: הגדתי היום - פעם אחת בשנה ולא שתי פעמים:

4A. רמב"ן דברים פרק כו פסוק ג

הגדתי היום - בפרי הזה שהבאתי הגדתי והודיתי לשם אלהיך שהביאני לארץ אשר נשבע לאבותינו לתת לנו, והנה השם מקיים דבריו, ואני מודה ומשבח לשמו. וטעם הגדתי כמו ספרתי, וכן ויגד משה את דברי העם אל ה' (שמות יט ט) ספור. או יהיה פירושו, הגדתי לך הכהן ולכל העומדים האלה. וההגדה הזו היא לה' אלהיך - כלומר לשמו. כי באתי אל הארץ אשר נשבע לאבותינו - כי הוא הביאני אליו לעבדו בארץ:

5. יהושע ה

(ט) ויאמר יקוק אל יהושע היום גלותי את חרפת מצרים מעליכם ויקרא שם המקום ההוא גלגל עד היום הזה: (י) ויחננו בני ישראל בגלגל ויעשו את הפסח בארבעה עשר יום לחדש בערב בערבות יריחו: (יא) ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח מצות וקלוי בעצם היום הזה: (יב) וישבת המן ממחרת באכלם מעבור הארץ ולא היה עוד לבני ישראל מן ויאכלו מתבואת ארץ כנען בשנה ההיא:

6. הושע פרק ב

א וְהָיָה מִסָּפֶר בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל, כְּחֹל הַיָּם, אֲשֶׁר לֹא-יִמַד, וְלֹא יִסְפָּר; וְהָיָה בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר-יֹאמַר לָהֶם, ל' א-עמי אתם, יֹאמַר לָהֶם, בְּנֵי אֶל-הָי. ב וְנִקְבְּצוּ בְנֵי-יְהוּדָה וּבְנֵי-יִשְׂרָאֵל, יַחְדָּו, וְשָׁמוּ לָהֶם ר' אש אחד, וְעָלוּ מִן-הָאָרֶץ: כִּי גָדוֹל, יוֹם יוֹרְעָאֵל. ג אָמְרוּ לְאַחֵיכֶם, עַמִּי; וְלְאַחֹתֵיכֶם, רַחֲמָה. ד רִיבֹו בְּאִמְכֶם, רִיבֹו--כִּי-הִיא ל' א אִשְׁתִּי, וְאָנֹכִי ל' א אִישָׁה; וְתִסָּר זְנוּיָהּ מִפְּנֵיהָ, וְנִאֲפוּפָהּ מִבֵּין שְׂדֵיהָ. ה פֶּן-אֶפְשִׁיטְנָה עֲרֻמָּה--וְהִצַּגְתִּיהָ, כִּי־וּמ הַנְּלֻדָה; וְשָׁמְתִיהָ כַּמִּדְבָּר, וְשָׁתָה בְּאָרֶץ צִיָּה, וְהִמְתִּיהָ, בְּצִמָּא. ו וְאֶת-בְּנֵיהָ, ל' א אֲרַחֵם: כִּי-בְנֵי זְנוּנִים, הֵמָּה. ז כִּי זָנְתָה אִמְּךָ, ה' בִּישָׁה הוֹרְתָם: כִּי אָמְרָה, אֵלֶיךָ אַחֲרֵי מֵאֲהָבִי נ' תַּגִּי לְחַמִּי וּמִימִי, צִמְרֵי וּפִשְׁתִּי, שְׁמַנִּי וְשִׁקּוּיִי. ח לָכֵן הִגַּנִּי-שֶׁךְ אֶת-דַּרְכִּי, בְּסִירִים; וְגִדְרַתִּי אֶת-גְּדֵרָהּ, וּנְתִיבֹתֶיהָ ל' א תִּמְצָא. ט וְרִדְפָה אֶת-מֵאֲהָבִיהָ וְל' א-תְּשִׁיג אֹתָם, וּבִקְשָׁתָם וְל' א תִּמְצָא; וְאָמְרָה, אֵלֶיךָ וְאִשׁוּבָה אֵל-אִישִׁי הֲרֵאוּ--כִּי טוֹב לִי אֲזוּ, מֵעַתָּה. י וְהִיא, ל' א יָדְעָה, כִּי אָנֹכִי נִתְתִּי לָהּ, הִדְגָן וְהַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר; וְכִסֶּף הַרְבִּיתִי לָהּ וְזָהָב, עָשׂוּ לְבַעַל. יא לָכֵן אֲשׁוּב--וְלִקְחֹתִי דָגְנִי בְּעֵתוֹ, וְתִירוֹשִׁי בְּמוֹעֲדוֹ; וְהִצַּלְתִּי צִמְרֵי וּפִשְׁתִּי, לְכִסּוֹת אֶת-עֲרוֹתָהּ. יב וְעַתָּה אֲגַלֶּה אֶת-נִבְלָתָהּ, לְעֵינֵי מֵאֲהָבִיהָ; וְאִישׁ, ל' א-יִצְלִינָה מִיָּדִי. יג וְהִשְׁבַּתִּי, כָּל-מְשׁוֹשָׁה, חֲגָה, חֲדָשָׁה וְשַׁבְתָּה--וְכֹל, מוֹעֵדָה. יד וְהִשְׁמַתִּי, גִּפְנֵה וְתֵאֱנֹתָהּ, אֲשֶׁר אָמְרָה אֶתְנֶה הֵמָּה לִי, אֲשֶׁר נִתְּנוּ-לִי מֵאֲהָבִי; וְשָׁמְתִים לְיַעַר, וְאֲכַלְתֶּם חֵיט הַשָּׂדֶה. טו וּפְקַדְתִּי עָלֶיהָ, אֶת-יְמֵי הַבְּעָלִים אֲשֶׁר תִּקְטִיר לָהֶם, וְתַעַד נְזֻמָּה וְחֻלְתָּהּ, וְתַלַּךְ אַחֲרֵי מֵאֲהָבִיהָ; וְאִתִּי שָׁכַחָה, וְאִם-ה'. {ס}

טז לָכֵן, הִנֵּה אָנֹכִי מַפְתִּיהָ, וְה' לְכַתִּיהָ, הַמִּדְבָּר; וְדַבַּרְתִּי, עַל-לִבָּהּ. יז וְנִתְתִּי לָהּ אֶת-כְּרַמֶּיהָ מִשָּׁם, וְאֶת-עַמְקֵי עֶכוֹר לְפֶתַח תְּקוּנָה; וְעָנְתָה שְׁמָה כִּימֵי גְעוּרֶיהָ, וְכִי־וּמ עֲלוֹתָהּ מֵאָרֶץ-מִצְרַיִם. יח וְהָיָה בְיוֹם-הַהוּא נְאֻם-ה', תִּקְרָאִי אִישִׁי; וְל' א-תִּקְרָאִי-לִי עוֹד, בְּעָלִי. יט וְהִסֵּר תִּי אֶת-שְׁמוֹת הַבְּעָלִים, מִפִּיהָ; וְל' א-יִזְכְּרוּ עוֹד, בְּשָׁמָם. כ וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית, בְּיוֹם הַהוּא, עִם-חֵיט הַשָּׂדֶה וְעִם-עוֹף הַשָּׁמַיִם, וְכִמְשׁ הָאֲדָמָה; וְקִשְׁתָּ וְחָרַב וּמִלְחָמָה אֲשַׁבֵּר מִן-הָאָרֶץ, וְהִשְׁכַּבְתִּים לְבִטָּח. כא וְאֲרַשְׁתִּיךְ לִי, לְעוֹלָם; וְאֲרַשְׁתִּיךְ לִי בְצִדֵק וּבְמִשְׁפָּט, וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים. כב וְאֲרַשְׁתִּיךְ לִי, בְּאִמּוּנָה; וְיָדַעְתָּ, אֶת-ה'. {פ}

כג וְהָיָה בְיוֹם הַהוּא, אֲעַנְנָה נְאֻם-ה'--אֲעַנְנָה, אֶת-הַשָּׁמַיִם; וְהֵם, יַעֲנוּ אֶת-הָאָרֶץ. כד וְהָאָרֶץ תַּעֲנֶה, אֶת-הַדָּגָן וְאֶת-הַתִּירוֹשׁ וְאֶת-הַיִּצְהָר; וְהֵם, יַעֲנוּ אֶת-יִזְרְעֵאל. כה וְזָרְעִיתִי לִי בְּאָרֶץ, וְרַחֲמַתִּי אֶת-ל' א רַחֲמָה; וְאָמַרְתִּי ל' א-עַמִּי עַמִּי-אֶתָּה, וְהוּא י' אִמְרָ אֶל-הָי. {פ}